

Ілона Міщенко, к. ю. н.

Національний університет «Одеська юридична академія», Україна

КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Iлона Mishchenko, PhD in Law

National University "Odesa Law Academy", Ukraine

CONSULTANCY ON STATE CUSTOMS AFFAIR: PROBLEM ASPECTS OF LEGAL REGULATION

The article deals with particular aspects of legal regulation regarding customs bodies' consulting activity. The essence and legal nature of this activity are analyzed, its functions and consequences of application are defined. It is noted that there are problems with identification of subjects giving and receiving consulting services in the customs field. Questions about the procedure of the customs consulting and reasons for its refusal are raised. The author's attention is focused on general consultations that might improve the practice of individual consulting. The absence of general customs consultations since the Ukrainian Customs Code has come into force is discovered as well as the reasons for this absence are suggested. The comparison analysis of customs and tax consultations provided by the Customs and Tax Codes is carried out.

Keywords: customs consultation, customs body, tax consultancy, general customs consultation, customs violations, customs formalities, state customs affair, customs legislation.

Постановка проблеми. Концепція сервісної держави, яка активно декларується та поступово з різною інтенсивністю втілюється в життя у різних сферах, в тому числі у галузі державної митної справи України, зумовлює необхідність зміщення фокусу уваги зі звичних функцій суб'єктів публічного адміністрування, на кшталт фіскальної та правоохоронної діяльності митних органів, на дещо інші, «нетрадиційні» аспекти їхньої діяльності. Одним з таких нетипових напрямків державної митної справи є консультування посадовими особами митних органів зацікавлених фізичних та юридичних осіб з питань практичного застосування окремих норм митного законодавства. Воно, хоч і, на перший погляд, не пов'язано з безпосереднім виконанням митних формальностей при переміщенні товарів і транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України (з чим здебільшого асоціюють митницю), але має велике значення для реалізації державної митної справи в цілому. Точніше могло б мати, якщо би правове регулювання суспільних відносин у цій сфері було в належному стані та не ускладнювало практичної реалізації цієї складової митної діяльності. Передбачивши можливість отримання консультацій, законодавець не сприяв створенню умов, за яких можна було б цією можливістю скористатися. У цьому зв'язку прогресивні ідеї, закріплені на законодавчому рівні, тривалий час залишаються «мертвими», не знаходячи свого втілення у життя. Така ситуація потребує невідкладного вирішення, яке у свою чергу має базуватися на науковому підґрунті, відтак наукове осмислення існуючих проблем у правовому регулюванні митного консультування покликано стати першим кроком на шляху до розв'язання цієї серйозної проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Консультаційна діяльність митних органів практично залишилася поза увагою вітчизняних науковців. Поодинокі наукові розвідки у цьому напрямку носять здебільшого фрагментарний характер. Так, І.П. Яковлев розглядає митні консультації в контексті форм та методів публічного адміністрування, відносячи їх до переконання як пріоритетного методу. Ткачик Ф.П. аналізує перспективи розвитку митного консультування в широкому сенсі, не особливо відмежовуючи його від інформування та іншої масово-роз'яснювальної діяльності митних органів, та здебільшого переймаючись в цілому проблемами митно-консультаційних послуг в Україні, які надаються широким спектром консультантів. Однак здебільшого науковці просто обмежувалися констатацією факту існування консультування у галузі державної митної справи, не заглиблюючись до його природи, сутності, проблем правової

регламентації, що в чергове обумовлює нагальну потребу в наукових дослідженнях цього напрямку митної діяльності.

З огляду на зазначене **метою дослідження** є аналіз проблем правового регулювання консультування з питань практичного застосування окремих норм митного законодавства України та пошук шляхів їх можливого розв'язання.

Виклад основного матеріалу. Інститут консультування з питань державної митної справи є не новим у митному праві України, адже ще в Митному кодексі (далі – МК) України 2002 року містилася стаття 32 «Надання текстів нормативно-правових актів та консультування з питань митної справи», де зазначалося проможливість надання, в тому числі на платній основі, консультацій з питань митної справи, а також текстів опублікованих нормативно-правових актів із зазначених питань¹. Варто відзначити, що переважна більшість з них належала до числа платних послуг, перелік яких було затверджено нормативно. Серед них слід передусім згадати надання консультацій з таких питань: поміщення товарів у відповідні митні режими; тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в частині митного оформлення товарів (робіт, послуг); дослідження (аналізу, експертизи) проб і зразків товарів у митних лабораторіях; класифікації товарів згідно з УКТЗЕД; належності товарів до контрольних списків (наркотики, отруйні та вибухові речовини, товари подвійного використання тощо); митного законодавства та його застосування. Крім того, платними були й консультації митним брокерам та існуючим на той час митним перевізникам з питань посередницької діяльності². Та попри законодавчі норми МК України 2002 року, а також приписи постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних послуг, що можуть надаватися митними органами» від 25 грудня 2002 р. № 1952, ані тарифи (розмір плати) на зазначені послуги, ані механізм їх надання та оплати розроблено і затверджено не було. Це може пояснюватися, серед іншого, відсутністю чи дуже низьким попитом на послуги з консультування, що і спричинило таке неухвалене ставлення правотворців до врегулювання зазначених питань, які, на їхню думку, не мали особливого практичного значення.

Чинний МК України аналогічно попередньому присвячує окрему главу інформуванню та консультуванню з питань державної митної справи, додатково включивши до неї й питання прийняття попередніх рішень. Зазначені складові мають чимало спільного, зокрема те, що є інформаційною діяльністю, яка полягає у створенні, поширенні, доведенні до відома зацікавлених осіб певної інформації у галузі державної митної справи. Однак є між ними суттєві відмінності, продиктовані змістовним наповненням кожного з інформаційних процесів, форматом їхнього протікання, строками та наслідками.

Якщо інформування про митні правила передусім полягає у наданні текстів нормативно-правових актів або витягів (довідок) з них, тобто посадові особи доводять до відома зацікавлених суб'єктів наявну в їхньому розпорядженні інформацію, не створюючи нової, можна стверджувати, що така діяльність охоплюється загальним механізмом доступу до публічної інформації, передбаченим Законом України «Про доступ до публічної інформації». Дана діяльність є формалізованою, такою, що не залежить від суб'єкта звернення, фактичних обставин, у яких він опинився, мети запиту цієї інформації тощо.

Консультування ж має зовсім іншу природу, оскільки воно пов'язано не з автоматичним наданням наявної інформації, а з практичним застосуванням норм митного законодавства, виходячи з конкретних обставин певного суб'єкта, а відтак необхідністю індивідуального підходу до кожного, хто звернеться за консультацією.

Як свідчать словники, консультація (від лат. *consultatio*, от *consultare* – радитися, розмірковувати) – багатоаспектне поняття, яке розуміється, по-перше, як порада фахівця (консультанта) з якого-небудь питання; по-друге, як допомога викладача особі, яка навчається, у засвоєнні предмета, а також заняття, на якому надається така допомога; по-третє, як установа, яка надає допомогу через поради фахівців з яких-небудь питань (юридичних, медичних тощо)³.

¹ Митний кодекс (втратив чинність), ст. 32. 2002 (Верховна Рада України). Офіційний сайт Верховної Ради України. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92-15>> (2019, липень, 26).

² Постанова про затвердження переліку платних послуг, що можуть надаватися митними органами (втратила чинність) 2002 (Кабінет Міністрів України). Офіційний сайт Верховної Ради України. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-2002-%D0%BF>> (2019, липень, 26).

³ Локшина, С.М. (1987). *Краткий словарь иностранных слов*. Москва: Русский язык, 252.

Неабияка поширеність консультацій чи не у всіх сферах суспільного життя (медична, юридична, політична, податкова тощо), їх популярність та затребуваність з боку різних суб'єктів, від звичайних людей до великих підприємств, свідчить про їх високу ефективність навіть у сучасних умовах доступності практично будь-якої інформації. Кожен знає, що самолікування, навіть якщо воно базується на вивченні спеціальної літератури, може зашкодити здоров'ю людини, далеко не кожному пересічному громадянину під силу розібратися в тонкощах правового регулювання сімейних, житлових, земельних та інших суспільних відносин, особливо зважаючи на недосконалість, динамічність вітчизняного законодавства, наявність прогалів, колізій, недоліків юридичної техніки тощо. Отже, консультування фахівців у відповідних галузях виконує дуже важливі функції, зокрема, просвітницьку, адже зменшує необізнаність, незнання суб'єкта у відповідній сфері; профілактичну, оскільки дозволяє уникнути певних негативних наслідків, викликаних таким незнанням (приміром, правопорушень, погіршення стану здоров'я тощо); дисциплінуючу, яка проявляється через вироблення певної оптимальної моделі поведінки, якої слід дотримуватися суб'єкту в конкретних обставинах; виховну, адже допомагає сформувати правильне уявлення про те, що є добре, а що погано, розвивати або принаймні посіяти зерно культури (правової, медичної, політичної тощо) у суспільстві в цілому та в окремих його індивідів; прогноуючу, адже дає змогу оцінити ризики, перспективи та доцільність певних дій, кроків, заходів тощо.

Повертаючись до консультування у галузі державної митної справи, можна стверджувати, що воно так само здатне виконувати всі зазначені функції, крім того, суттєво спростити комунікацію між декларантами, митними посередниками та посадовцями митниць при безпосередньому здійсненні митних формальностей, мінімізувати неприємні сюрпризи для обох сторін, пришвидшити всі необхідні процедури. А це у свою чергу багато в чому залежить від якості правового регулювання процедури надання консультацій, чіткого встановлення прав та обов'язків надавачів та споживачів консультаційних послуг.

Отже, відповідно до частини 1 статті 21 МК України за зверненнями підприємств та громадян, що переміщують товари, транспортні засоби комерційного призначення через митний кордон України або провадять діяльність, контроль за якою відповідно до цього Кодексу покладено на органи доходів і зборів (заінтересованих осіб), органи доходів і зборів безоплатно надають консультації з питань практичного застосування окремих норм законодавства України з питань державної митної справи¹. Як бачимо, звернутися за консультацією до митного органу може як громадянин (для цілей МК України – будь-яка фізична особа), так і підприємство (юридична особа, фізична особа-підприємець), що переміщують товари і транспортні засоби комерційного призначення через митний кордон України. До цього формулювання є серйозні запитання, адже законодавець прив'язав до статусу запитувачів митних консультацій факт переміщення ними товарів і транспортних засобів через митний кордон. Питання полягає в тому, на якому етапі такого переміщення можна отримати консультацію? Логічно видається потреба у консультації до переміщення, на стадії його планування, зважування аргументів «за» та «проти», тобто коли особа ще не є такою, що переміщує товари через митний кордон. Більше того, за результатами такого консультування особа взагалі може відмовитися від цієї ідеї, зважаючи її економічно не вигідною, неактуальною тощо. З іншого боку, громадянин чи підприємство, які вже перебувають у процесі переміщення через митний кордон товарів і транспортних засобів комерційного призначення, на будь-якому етапі, навряд чи вважатимуть за доцільне витрачання додаткового часу на отримання консультації. Тому вважаємо абсолютно некоректним формулювання ч. 1 статті 21 МК України, яке звужує коло суб'єктів звернення за митною консультацією до тих громадян та підприємств, які переміщують товари і транспортні засоби комерційного призначення через митний кордон України. Натомість, вважаємо, що серед суб'єктів звернення за митною консультацією мають зазначатися лише громадяни та підприємства. Це формулювання охопить, всіх зацікавлених фізичних, юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців, в тому числі, потенційних «переміщувачів» товарів і транспортних засобів через митний кордон України, а також підприємств, що здійснюють підконтрольну митними органам діяльність. До останніх належать, зокрема, митні брокери,

¹ *Митний кодекс, ст. 21. 2012* (Верховна Рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>> (2019, липень, 26).

утримувачі митних складів, складів тимчасового зберігання, магазинів безмитної торгівлі, вільних митних зон та вантажних митних комплексів.

Важливим моментом є безоплатність консультацій, що робить їх доступними для будь-якого зацікавленого суб'єкта, незалежно від його матеріального становища. З іншого боку, це може спричинити певною мірою саботування консультаційного процесу з боку посадових осіб митного органу, через його факультативний характер та відсутність мотивації. Можна стверджувати майже зі стовідсотковою вірогідністю, що за мінімальної можливості відмовити у наданні консультації, нехай навіть за несуттєвими формальними ознаками, така відмова обов'язково матиме місце. Більше того, посадові особи митниці, відповідальні за консультування, скоріше за все будуть шукати підстави відмовити, ніж можливість надати консультацію, знаючи, що без неї можна обійтися. Єдиним вирішенням такої проблеми може бути чітка регламентація процедури звернення за консультацією, його обов'язкова реєстрація, закріплення обсягу відомостей, який має міститися у письмовому чи електронному зверненні чи повідомлятися при усному, а також підстав для відмови у наданні консультації. Остання теза є ключовою, зважаючи на положення статті 22 МК України, відповідно до якої «за надання недостовірної інформації, а також за неправомірну відмову у наданні відповідної інформації... посадові особи органів доходів і зборів несуть відповідальність, передбачену законом». Важливо розуміти, яка відмова у цьому контексті буде вважатися правомірною, а коли в діях, а точніше бездіяльності, посадової особи наявні ознаки правопорушення. На сьогодні механізм звернення за консультацією до митних органів, прийняття (реєстрації) такого звернення, а також варіантів реагування на нього не врегульований спеціальними нормами. А застосовувати положення Закону України «Про звернення громадян» можна, на жаль, не до всіх зацікавлених у митних консультаціях суб'єктів. Так, підприємства-декларанти, підприємства – постачальники різноманітних митних послуг не належать до суб'єктного складу правовідносин, врегульованих нормами зазначеного Закону, відтак мають менше шансів на належну реакцію з боку митного органу.

Зради справедливості слід зауважити, що деякі аспекти консультування все ж врегульовані нормами МК України. Так, передбачені суб'єкти, які можуть надавати консультації. До них належать митниці за місцем розташування підприємств (за місцем проживання або тимчасового перебування громадян) або центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику (поки що це Державна фіскальна служба України, в майбутньому – Держана митна служба України). Крім того, додатково до звичайних консультацій з питань застосування окремих норм митного законодавства МК України передбачає можливість періодичного проведення узагальнення таких консультацій, які стосуються значної кількості осіб або значних сум митних платежів, та затверджує своїми наказами узагальнені консультації, які підлягають оприлюдненню. Такими повноваженнями наділено Міністерство фінансів України, хоч це і приховано за мінливим формулюванням «центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной налоговой и таможенной политики», який в залежності від контексту може означати як Мінфін, так і ДФС. І.П. Яковлев, приміром, помилково відносить до компетенції останньої узагальнення консультацій з питань практичного застосування законодавства України з питань державної митної справи¹. Регламентована і форма надання таких консультацій – усна, письмова або, за бажанням зацікавленої особи, електронна – та строк, що не має перевищувати 30 календарних днів, наступних за днем отримання відповідного звернення, що корелюється зі строками розгляду звернень громадян за однойменним законом. Заслугує схвалення різноманітність запропонованих законодавцем форм отримання консультацій, однак вони слугують дещо різним цілям консультування. Усна форма виконує хіба що просвітницьку функцію, тобто розширює знання суб'єкта з того чи іншого питання, можливо прогнозуючу, якщо в результаті консультації суб'єкт зважиться або не зважиться на певну зовнішньоекономічну операцію. Усна консультація не передбачає будь-якого фіксування її ходу та результатів, відтак не може мати в подальшому ніяких юридичних наслідків. На відміну від неї письмова консультація надається у вигляді рішення відповідного митного органу і покликана виконувати більш широкий спектр функцій. Особливої уваги потребує положення ч. 5 статті 21 МК України, згідно з якою не може бути притягнуто до відповідальності особу, яка діяла відповідно до консультації з питань

¹ Яковлев, І.П. (2016) *Форми і методи публічного адміністрування у державній митній справі*. Дисертація на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук. Одеса, 26.

практичного застосування окремих норм митного законодавства України, наданої в письмовій або електронній формі, а також до узагальненої консультації, зокрема, на підставі того, що у подальшому такі консультації були змінені або скасовані. Електронна форма є різновидом письмової і відрізняється лише способом доставлення інформації до адресата. На практиці електронне звернення, а так само електронна консультація митного органу є скан-копіями письмових звернення та консультації відповідно.

Зважаючи на серйозні правові наслідки застосування консультацій (зокрема, наданих у письмовій та електронній формах), а саме неможливість притягнення до юридичної відповідальності особи, яка діяла відповідно до такої консультації, законодавець наголошує на їх індивідуальному характерові й можливості використовуватися виключно особою, якій надано відповідну консультацію.

На цьому фактично вичерпується правове регулювання порядку надання митними органами консультацій з питань застосування окремих норм митного законодавства. Враховуючи той факт, що митні та податкові (контролюючі) органи досить тривалий час функціонували в підпорядкуванні одного центрального органу виконавчої влади, доцільно порівняти підходи законодавця до врегулювання механізмів надання митних і податкових консультацій.

Розробники Податкового кодексу (далі – ПК) України, який було прийнято раніше за Митний, пішли шляхом детальної регламентації консультаційного процесу майже на всіх його етапах. Так, ПК України передбачено зміст звернення платників податків на отримання індивідуальної податкової консультації, наслідки недотримання вимог щодо такого змісту (у цьому випадку податкова консультація не надається, а надсилається відповідь у порядку та строки, передбачені Законом України «Про звернення громадян»).

Дещо відрізняються строки та форми надання митних і податкових консультацій. Останні мають надаватися протягом 25 днів з можливістю його подовження не більше, ніж на 10 днів. Електронна форма надання податкової консультації ПК України не передбачена. Натомість суб'єктний склад надавачів податкових консультацій диференційовано в залежності від їхньої форми. ПК України встановлено також обов'язкові відомості, які має містити письмова консультація.

Одне з найважливіших, на наш погляд, положень ПК України стосовно надання індивідуальних податкових консультацій (у письмовій формі) є положення про те, що вони підлягають реєстрації в єдиній базі індивідуальних податкових консультацій та розміщенню на офіційному веб-сайті ДФС, з дотриманням вимог щодо конфіденційності персональних даних платника податків. Іншими словами, кожна надана консультація не просто береться на облік, а й оприлюднюється, що дає змогу переконатися у прозорості та законності діяльності відповідного органу, мінімізує кількість звернень щодо типових ситуацій, врешті має інформативний ефект для всіх, кого цікавлять питання оподаткування (студенти, науковці, практики і т.д.). Та для того, щоб консультація потрапила до зазначеного реєстру, вона має пройти двоступеневу процедуру її прийняття та затвердження. Так, контролюючий орган зобов'язаний протягом 15 календарних днів надіслати індивідуальну податкову консультацію ДФС, яка у свою чергу протягом 10 календарних днів після її отримання приймає одне з таких рішень: про внесення відомостей про індивідуальну податкову консультацію до єдиного реєстру індивідуальних податкових консультацій або про відмову у внесенні відомостей до єдиного реєстру індивідуальних податкових консультацій, з одночасним наданням платнику податків від свого імені індивідуальної податкової консультації та внесенням відомостей про таку консультацію до зазначеного реєстру¹.

Наведений механізм надання консультацій, якщо не виключає, то принаймні мінімізує можливі помилки та неточності, викликані, приміром, браком досвіду посадової особи, яка її надає, а відповідно їх подальше відкриття та оскарження, які б негативно впливали на авторитет податкової служби в цілому та кидали тінь на професіоналізм її окремих посадовців. Чітка регламентація на законодавчому рівні всього процесу надання податкових консультацій, зрозумілість та очевидна користь від їх застосування обумовила їхню неабияку затребуваність серед платників податків, про що свідчить навіть поверхневе ознайомлення з реєстром індивідуальних

¹ *Податковий кодекс, ст. 52, глава 3. 2010* (Верховна Рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n1278>> (2019, липень, 23).

податкових консультацій, де щодня оприлюднюються десятки їхніх копій. А це, відповідно, красномовно підтверджує важливість та практичну значущість цього напрямку діяльності контролюючих органів.

На жаль, цього не можна сказати про консультації з питань практичного застосування окремих норм митного законодавства. Замість правового регулювання механізму їх надання маємо схематичне позначення окремих його аспектів, замість реальної можливості покращити ситуацію з дотриманням законодавства, мінімізації спірних питань безпосередньо при здійсненні митних формальностей – теоретичну змогу отримати консультацію без жодних гарантій її надання.

Відстежити ефективність, результативність та взагалі доцільність на сьогоднішній день митно-консультаційної діяльності наразі дуже складно. ДФС не володіє навіть кількісними показниками митно-консультаційного процесу, про що свідчить відмова у задоволенні відповідних запитів на доступ до публічної інформації про кількість наданих консультацій, з посиланням на те, що запитувана інформація не є публічною, тобто такою, що зафіксована будь-якими засобами на будь-яких носіях та перебуває у володінні розпорядника¹. Посилаючись на відсутність законодавчої вимоги щодо ведення відповідного реєстру консультацій, ДФС не володіє інформацією про кількість наданих консультацій та про те, чи надаються вони взагалі.

Це можна було б пробачити, якби не положення ч. 4 статті 21 МК України щодо необхідності періодичного узагальнення консультацій з питань практичного застосування окремих норм митного законодавства України, які стосуються значної кількості осіб або значних сум митних платежів, та оприлюднення наказів, якими ці узагальнення затверджуються. Залишимо поки що питання про недоречність у даному контексті вживання законодавцем таких оціночних понять, як «значна кількість осіб» та «значна сума митних платежів», адже особливо гостро стоїть проблема самого існування узагальнених консультацій. Зокрема, не зрозуміло, як за умов необізнаності ДФС, а тим паче Мінфіну, про кількісні та якісні показники консультаційної діяльності митних органів може здійснюватися узагальнення консультацій? Відповідь, на жаль, проста і сумна: узагальнення консультацій з питань застосування окремих норм митного законодавства на практиці не відбувається. Про це свідчить, по-перше, відсутність оприлюднених наказів про затвердження узагальнених консультацій, а по-друге, однозначна реакція Мінфіна на відповідний запит².

Натомість узагальнення індивідуальних податкових консультацій періодично проводиться Мінфіном, підтвердженням цього є Накази Мінфіну України «Про затвердження Узагальноючої податкової консультації щодо застосування положень підпунктів 140.5.4, 140.5.6 пункту 140.5 статті 140 Податкового кодексу України стосовно визначення податкового (звітного) періоду для коригування фінансового результату до оподаткування» від 14.11.2018 № 887, «Про затвердження узагальноючих податкових консультацій з деяких питань оподаткування податком на додану вартість» від 03.08.2018 № 673.

Продемонстрований неоднаковий підхід законодавця, а так само, хоч і меншою мірою, Мінфіну, до врегулювання ідентичних напрямів та форм діяльності двох формально рівнозначних інституціональних утворень в рамках одного центрального органу виконавчої влади свідчить про їх фактичну нерівність, другорядність митниці, та вчергове підкреслює правильність рішення про їх дезінтеграцію.

Висновки. Окреслені проблеми правового регулювання надання та узагальнення консультацій з питань практичного застосування окремих норм митного законодавства впливають лише з аналізу 21 статті МК України, і в принципі можуть бути вирішені шляхом внесення змін та доповнень до неї. Ці зміни мають стосуватися передусім суб'єктного складу правовідносин з консультування, чіткої регламентації змісту звернення за консультацією та самої консультації, порядку реєстрації звернень (в ідеалі ведення відповідного реєстру), а також підстав для відмови у її наданні. Крім того, законодавцю слід чітко визначити суб'єкта узагальнення митних консультацій та підстави для такого узагальнення, уникаючи неоднозначних оціночних понять. Залишається сподіватися, що остаточне відокремлення митного та податкового відомств позитивно позначиться на вирішенні зазначених проблем та, врешті, каталізує повноцінний запуск такого важливого та корисного механізму митного консультування.

¹ Відповідь ДФС 1031/ЗПШ/99-99-18-02-01-14 від 27.05.2019 на запит від 18.05.2019.

² Відповідь Мінфіна вих. № 34010-09/436-ЗП/381 від 22.07.2019 на запит від 15.07.2019.

References:

---

1. *Mytnyi kodeks (vtratyv chynnist) 2002* [Customs Code 2002 (expired)] (Verkhovna Rada Ukrainy) [Verkhovna Rada of Ukraine]. *Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. [The official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92-15>> (2019, July, 26). [in Ukrainian].
2. *Postanova pro zatverdzhennia pereliku platnykh posluh, shcho mozhut nadavatysia mytnymy orhanamy (vtratyla chynnist) 2002* [The decree to approve the list of paid services that may be provided by the customs authorities] (Kabinet Ministriv Ukrainy) [Cabinet of Ministers of Ukraine]. *Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [The official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-2002-%D0%BF>> (2019, July, 26). [in Ukrainian].
3. Lokshyna, S.M. (1987). *Kratkyi slovar inostrannykh slov* [Short dictionary of foreign words]. Moscow: Russkii yazyk [in Russian].
4. *Mytnyi kodeks 2012* [Customs Code 2012] (Verkhovna Rada Ukrainy) [Verkhovna Rada of Ukraine]. *Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [The official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>> (2019, July, 26). [in Ukrainian].
5. Yakovlev, I.P. (2016). *Formy i metody publichnoho administruvannia u derzhavni mytnii spravi* [Forms and methods of public administration in the state customs]. Dysertatsiia na zdob. nauk. stup. kand. yuryd. nauk. Odesa. [in Ukrainian].
6. *Podatkovi kodeks 2010* [Tax Code 2010] (Verkhovna Rada Ukrainy) [Verkhovna Rada of Ukraine]. *Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [The official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n1278>> (2019, July, 26). [in Ukrainian].